

En stat i staten

Statsministerens begeistrede tilslutning - eller var det tilskynding ? - til fusjonen mellom Statoil og Hydro må være basert på fordelene for selskapene. Man kan jo lett forestille seg at det fusjonerte selskapet vil stå sterkere i de internasjonale engasjementene som er i ferd med å bli hovedinteressen. Det virket unektelig noe underlig, nesten patetisk, å se på TV hvordan de to selskapene, som internasjonalt er ganske små, fremstod som konkurrenter og fristet med sin undervannsteknologi til den (mulige) russiske utbyggingen i av Shtockmanfeltet i Barentshavet. Kort sagt, de markedsmessige argumentene for fusjonen ser greie ut. De bedriftskulturelle forhold, som vil være avgjørende for realiseringen av de optimistiske synergiargumentene med hensyn til know-how, kan ikke vurderes av utenforstående.

De sannsynlige konsekvensene av fusjonen for samfunnet er dystre. Man kan hevde at med staten som en stor eier vil økonomisk fremgang internasjonalt for det fusjonerte selskapet også komme samfunnet til gode gjennom aksjeutbyttet. Men hvor viktig er dette argumentet sett i forhold til skatt- og avgiftsinntektene fra norsk sokkel?

Det åpenbart problematiske er at vi vil få ett oljeselskap med en omsetning på samme nivå som staten, og som staten er økonomisk avhengig av. Det kreves ikke visjonære evner for å se at dette er et opplegg for ytterligere rolleblanding og politisering av næringslivet, ikke bare i forhold til oljeselskapet, men også hele leverandørindustrien. Med bare én kunde i hjemmemarkedet vil fristelsen til, og etterhevert nødvendigheten av påvirkning gjennom politiske nettverk bli leverandørindustriens levemåte. Utviklingen vil ta noen år, men den vil komme. Underleverandører er i denne sammenheng et vidt begrep, og omfatter også forskning og rådgivning, - ja, helt til sponset virksomhet. Og eksempelet vil bre seg fra den ledende næringen utover i samfunnet. Politisk lobbying for økonomiske særinteresser har alltid en front av høyere samfunnsinteresser, det være distriktshensyn, sikkerhetshensyn eller andre verdige hensyn. Men det undergraver rollefordelingen og den tilhørende ansvarsstrukturen i samfunnet. Det undergraver også markedssystemets forutsetning om konkurranse under likebehandling.

Hvis politisering utenom politikken er ille, er korrupsjon verre. Vi må innse at en monolittisk makt- og økonomistruktur som det fusjonerte oljeselskapet vil være, vil bli utsatt for sterke press, også med ulovlige midler. Forsikringer om etikk-kurs og gode interne kontrollrutiner kan man nikke til, men man skal ikke la seg forlede. Selv med

offentlighetsloven og relativt gjennomsiktige budsjett- og regnskapssystemer er det som vi vet ingen enkel sak å unngå korrupsjon i den offentlige forvaltning. Det vil ikke være enklere i et regime av interne rutiner, uten offentlig innsyn, og hvor gevinstene fra urettmessige fordeler vil kunne være meget høye.

Hvis man ser samfunnets og vårt politiske systems langsiktige styrke som det overordnede mål, bør fusjonen ikke gjennomføres. Statsministeren bør se nøyer på sin prioritering.

5